

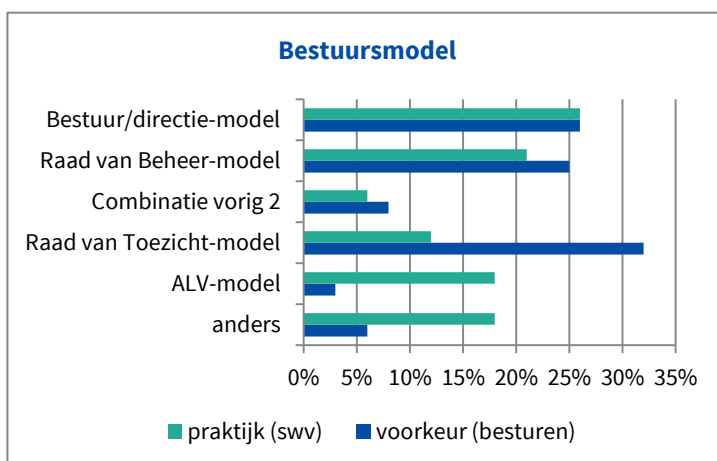
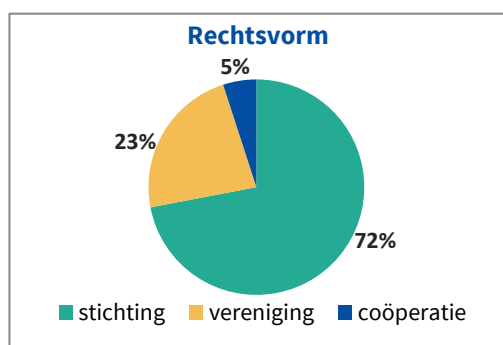

Samenwerkingsverbanden passend onderwijs vormen een belangrijk onderdeel van het beleid passend onderwijs. Alle schoolbesturen vervullen een dubbelrol, waarbij elke rol eigen belangen kent:

- bevoegd gezag van hun eigen organisatie, belang van eigen school/scholen;
- lid van het samenwerkingsverband, collectief belang van samenwerkingsverbanden.

Afhankelijk van de bestuurlijke inrichting hebben besturen binnen het samenwerkingsverband meerdere rollen zoals bestuur van het samenwerkingsverband, toezichthouder van het samenwerkingsverband, bestuur van een algemene ledenvereniging, werkgever van de directeur of coördinator van het samenwerkingsverband en contract- en gesprekspartner namens het samenwerkingsverband. Deze meervoudigheid aan rollen kan een risico vormen voor het adequaat functioneren van samenwerkingsverbanden en was aanleiding voor onderzoek. Niet alleen de bestuurlijke structuur is onderzocht, maar ook het feitelijk functioneren van de samenwerkingsverbanden.

Structuur van samenwerkingsverbanden

- ❖ In praktijk tevredenheid over rechtsvorm en bestuursmodel.
- ❖ Op veel plaatsen bezig (geweest) met verandering van bestuursmodel.
- ❖ Reden daarvoor soms intern, maar veelal externe aanleiding zoals vragen van inspectie en landelijk debat over onafhankelijk toezicht.

Overwegingen voor samenwerkingsverbanden

- ❖ Goede balans tussen betrokkenheid en afstand van schoolbesturen?
- ❖ Gewenste rol en mate van onafhankelijkheid van intern toezicht?
- ❖ Rol van de interne toezichthouders van afzonderlijke schoolbesturen?
- ❖ Meerwaarde van een apart orgaan voor de betrokkenheid van schoolleiders?

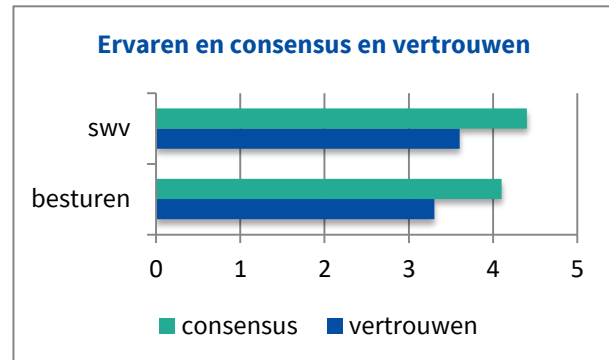
Overwegingen voor overheid en inspectie

- ❖ De huidige regelgeving geeft samenwerkingsverbanden veel beleidsvrijheid. Samenwerkingsverbanden zijn in ontwikkeling, hebben zelfreinigend vermogen en leren van elkaar. Nadere regelgeving, voor bijvoorbeeld intern toezicht, doorkruist dit.
- ❖ Bevorder helderheid over welke verantwoordelijkheden op welk niveau liggen als het gaat om de uitvoering van passend onderwijs binnen scholen.

Cultuur van samenwerkingsverbanden

Culturele kenmerken lijken bepalender te zijn dan structurele kenmerken voor de kwaliteit van de samenwerking en het bestuurlijk functioneren van samenwerkingsverbanden.

- ❖ Directeuren van samenwerkingsverbanden en besturen ervaren veel consensus.
- ❖ Zij ervaren iets minder vertrouwen.
- ❖ Consensus en vertrouwen hangen positief samen.
- ❖ Cruciale rol voor directeur/coördinator
- ❖ Rolvastheid van alle betrokkenen van belang.
- ❖ Weinig sprake van tegenstrijdigheid van belang van eigen schoolbestuur en dat van samenwerkingsverband.

Overweging voor samenwerkingsverbanden

- ❖ Evalueer en borg cultuur, rolvastheid en continuïteit.

Ondersteuningsplanraad (OPR)

Vrijwel alle samenwerkingsverbanden vinden dat ouders en personeel voldoende invloed hebben op het beleid via de formele medezeggenschap van de OPR. Er is bij OPR'en sprake van een serieuze rolvervulling en er is waardering voor de OPR van directie en besturen. Maar in de praktijk is de OPR geen orgaan dat werkelijke tegenmacht vormt. Redenen hiervoor zijn: grote informatie achterstand, deskundigheid is soms onvoldoende, gesprek op bestuurlijk niveau is voor sommige leden (te) moeilijk en soms moeilijk om kandidaten te vinden.

Overweging voor samenwerkingsverbanden

- ❖ Tegenkracht elders/anders organiseren dan via de OPR?

Verantwoording over besteding middelen

Op verschillende plaatsen speelt de vraag of het samenwerkingsverband van schoolbesturen mag vragen om zich over de inzet van de toegekende middelen te verantwoorden.

- ❖ Juridisch gezien is het antwoord positief: het samenwerkingsverband mag, gegeven de afspraken in het ondersteuningsplan, aan besturen vragen hoe zij hun middelen hebben ingezet.
- ❖ In de praktijk soms een lastige kwestie: besturen voelen een verantwoordingsplicht ten aanzien van hun eigen Raad van Toezicht, maar ze vinden het niet vanzelfsprekend dat die plicht ook bestaat richting het samenwerkingsverband.

Reflectie

Twee perspectieven op samenwerkingsverbanden:

- ❖ Samenwerkingsverbanden als netwerk: schoolbesturen zijn eigenaar van het samenwerkingsverband, blijven autonoom en werken samen om aan zorgplicht te voldoen. Dit perspectief is vooral herkenbaar in de praktijk.
- ❖ Samenwerkingsverbanden als zelfstandige entiteit: samenwerkingsverbanden hebben een eigen rechtspersoon, een eigen opdracht en een directe bekostigingsrelatie met het rijk. Dit perspectief is vooral herkenbaar in landelijk debat.

Beide perspectieven hebben eigen kracht, maar ze schuren met name op twee punten: onafhankelijkheid van intern toezicht en verantwoording over de inzet van middelen.

Meer informatie

Het onderzoek maakt deel uit van het door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek gefinancierde onderzoeksprogramma Evaluatie Passend Onderwijs 2014-2020. Bezoek onze site voor meer onderzoeksresultaten.